

Sygn. akt V CNP 61/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie ze skargi A. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w C. z dnia 24 lutego 2015 r.,

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko N. Spółce z o.o. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 sierpnia 2016 r.,

stwierdza, że wyrok Sądu Okręgowego w C.

z dnia 24 lutego 2015 r. sygn. [...] jest niezgodny

z prawem; zasądza od pozwanego na rzecz powoda 1.976 zł

zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

A. K. wniósł o zasądzenie od N. Spółki Akcyjnej w W. kwoty 10 816,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 listopada 2013 roku do dnia zapłaty i kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż w imieniu własnym oraz rodziny, łącznie czterech osób, dokonał rezerwacji na przelot na trasie Katowice - Antalya w dniu 5 października 2013 roku oraz na lot powrotny w dniu 12 października 2013 roku. W przeddzień wylotu sprawdził na stronie internetowej pozwanego informacje o godzinie odlotu. Nie znalazł tam jakiegokolwiek informacji o zmianie terminu wylotu ani nie został o takiej zmianie poinformowany przez pozwanego telefonicznie. Po przybyciu na lotnisko w Antalyi 12 października 2013 roku ok. godz. 16.30 okazało się, że samolot odleciał we wczesnych godzinach rannych. Powód został zmuszony do zorganizowania powrotu we własnym zakresie innym kursem. Wydatki poniesione przez powoda z tego tytułu wyniosły łącznie 2 573,21 euro.

Oddalając powództwo Sąd Rejonowy wskazał, że reżim odpowiedzialności organizatora turystyki oparty jest na zasadzie ryzyka (art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2007 r. o usługach turystycznych, dalej: "u.u.t"). W ocenie Sądu, odpowiedzialność ta nie zachodzi w niniejszej sprawie, ponieważ niewykonanie umowy było spowodowane zaniechaniem klienta. Sąd podkreślił, że w umowie o świadczenie usług turystycznych łączącej strony wyraźnie zaznaczono, iż godziny przelotu mogą ulec zmianie oraz, że konieczne jest ich potwierdzenie na 24 godziny przed wylotem pod wskazanym numerem telefonu. W umowie znajdowała się dodatkowo prośba o potwierdzenie godzin przelotu we wskazanym wyżej terminie pod dwoma numerami telefonów, na stronie internetowej lub w biurze podróży (rubryka „uwaga” w umowie). Adnotacja o konieczności telefonicznego potwierdzenia godziny lotu znajdowała się również na voucherze. Nadto w „Warunkach imprez turystycznych i warunkach płatności N. sp. z o.o.”, stanowiących integralną część umowy, w punkcie 4.1 zamieszczono adnotację o konieczności dowiedzenia się u przedstawiciela organizatora nie później niż 24 godziny i nie wcześniej niż 48 godzin przed odlotem o dokładny czas odlotu. W

ocenie Sądu I instancji, przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało, że powód na 24 godziny przed planowanym wylotem potwierdził godzinę przelotu w sposób wskazany w umowie.

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w C. oddalił apelację powoda od tego rozstrzygnięcia, dzieląc ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy. Powód, zawierając umowę, przyjął na siebie obowiązek potwierdzenia godzin przelotu na 24 godziny przed wylotem pod wskazanym numerem telefonu. Został także uprzedzony, że godziny przelotu mogą ulec zmianie. W ocenie Sądu, powód nie wywiązał się ze spoczywającego na nim obowiązku, co sprawia, że nienależyte wykonanie umowy nastąpiło z przyczyn leżących po jego stronie. Sąd Okręgowy nie uwzględnił podniesionego w apelacji zarzutu, że pozwany posłużył się w umowie niedozwolonymi klauzulami, uznając ten zarzut na podstawie art. 381 k.p.c. za nieskuteczny.

Powód wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego, zarzucając w niej naruszenie art. 13 ust. 3 pkt 3) i 4), art. 13 ust. 4 oraz art. 14 ust. 2 pkt 4 ppkt a) ustawy o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 r., a także naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 2), 19) i 21) k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Powód wskazał, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z przytoczonymi wyżej przepisami prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Odwoławczy podzielił ocenę prawną Sądu Rejonowego uznając, że, stosownie do art. 11 a ust. 1 pkt 2 u.u.t. strona pozwana jest zwolniona od odpowiedzialności za nienależyte wykonanie usługi turystycznej w części dotyczącej zapewnienia powrotu powoda i jego rodziny z Turcji, gdyż do niewłaściwego wykonania tej usługi doszło na skutek zaniechania samego powoda. Powód nie upewnił się bowiem telefonicznie o rzeczywistej godzinie odlotu, na który były zarezerwowane samolotowe bilety.

Taki sposób interpretowania tego przepisu budzi zastrzeżenia już w świetle tylko ogólnych przepisów o rozkładzie obowiązków pomiędzy kontrahentami

stosunku zobowiązaniowego. Przepis art. 354 § 2 k.c. nakłada na obie strony umowy obowiązek współdziałania przy jej wykonywaniu, przy czym, zgodnie z art. 355 § 2 k.c., należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności. W sprawie jest bezsporne, że powód nie spóźnił się na odlot samolotu według pierwotnie ustalonego rozkładu, gdyż to przedsiębiorca transportowy zdecydował o przesunięciu lotu na wcześniejszą godzinę. W tej sytuacji nie można zaaprobować stanowiska Sądu Okręgowego, który uznał, że wyłączną przyczyną nienależytego wykonania usługi turystycznej transportowej było zaniechanie ze strony powoda. Należy bowiem przyjąć, że nie tylko on powinien upewnić się o rzeczywistej godzinie odlotu; wspomniany już ogólny obowiązek współdziałania stron umowy nakładał także na stronę pozwaną powinność uprzedzenia powoda o zmianie tej godziny. Powinność ta przybiera charakter kategorycznego obowiązku ze względu na to, że stosownie do art. 11 u.u.t., w zakresie nieuregulowanym ustawą, do umów z klientami zawieranych przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych stosuje się przepisy o ochronie konsumenta. W tym kontekście szczególne znaczenie ma dyrektywa Rady 93/13/ EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE. L Nr 95 str. 29, ze zm. Dz. Urz. UE L 2011, Nr 304, poz. 64). Interpretacja tej dyrektywy w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, poczynając od wyroku w sprawie C - 473/00 Cofidis, jest taka, że sąd krajowy ma obowiązek uwzględniania z urzędu abuzywności konkretnego postanowienia umownego, i - w razie stwierdzenia takiego jej charakteru - uznania, że jest ono nieważne, a tym samym prawnie niewiążące (porównaj także - przykładowo - wyrok z dnia 30 maja 2013 C - 488/11 z pozwu Dirk Frederik Asbeek i inn., czy wyrok C - 618/10 Banco Espanol Credito).

Implementacją legislacyjną tej dyrektywy do polskiego porządku prawnego jest ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., o usługach turystycznych. Dokonując wykładni przepisów tej ustawy, sąd powinien uwzględniać ustaloną w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości wykładnię przepisów tej dyrektywy. Oznacza to m.in. obowiązek badania z urzędu, czy poszczególne postanowienia umowy o usługę turystyczną nie mają cechy klauzul niedozwolonych,

a przez to niewiążących klienta. Odmienne stanowisko prawne Sądu Okręgowego stanowi ewidentne naruszenie *ratio legis* tej ustawy, a zwłaszcza jej art. 13 ust. 3 pkt 3 oraz art. 14 ust. 2 pkt 4a i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG. Uchybienie tym przepisom polega na uchyleniu się od oceny abuzywności postanowienia umowy wiążącej strony, które - jak przyjął Sąd - przerzuciło na powoda wyłączny obowiązek upewniania się o godzinie powrotnego kursu samolotowego, zwalniając jednocześnie stronę pozwaną - organizatora wyjazdu turystycznego - od powinności poinformowania powoda o znanej mu zmianie godziny odlotu. Dlatego skarga podlegała uwzględnieniu (art. 424¹ § 1 w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.).

jw

eb